

MIHAI EMINESCU – STEA MEREU INCANDESCENTĂ A NEAMULUI (Citim Eminescu 2020)

*Larisa ARSENI,
Maestru în Artă, bibliotecar*

Din genialele spuse ale poetului Mihai Eminescu: „Nu putem porunci timpului să stea pe loc, nici putem face ca evenimentele să încremenească cel puțin, câteva ceasuri împrejuru-ne, ca să le putem fotografia, căci ele-și urmează cursul lor neconținut, puțin păsându-le dacă ne dor sau ne bucură. În zadar minutarul ceasornicului ar sta pe loc: timpul curge alături de el, și numai omul, având în față ziua de azi, eternul prezent, pune pietre de hotare între lucrări ce au trecut pentru totdeauna și fixează pe orizontul negru al viitorului dorințele sale ca ținte luminoase, uneori de-a pururea neajunse”.

Timpul trece nemilos, neîndurător de iute și ireversibil. Cu toate acestea, sunt nume, care rămân veșnic în timp, trăind în amintirea semenilor prin ceea ce au creat și au lăsat posterității. Mihai Eminescu – cel mai mare Poet – Om – Cetățean, cel care a devenit în timp „Lucefăr” ce sclipește-n veșnicie, călăuză ce

veghează și luminează destinul neamului său, lăsând „ținte luminoase”, neatins încă de nimeni.

„Oameni talentați sunt mulți, dar valoroși mai puțini...”, spune poeta Lidia Grosu. „Eminescu este valorosul și talentatul cu a sa lume de geniu atotcuprinzătoare...” Cu certitudine, *Timpul* este cel mai înțelept, incoruptibil și neîndurător de exigent. El face adevărata selecție a valorilor, iar evenimentele ce se perindă an de an atestă valoarea incontestabilă a operei eminesciene și a spiritului universal – Eminescu.

Idealul pentru care a militat Mihai Eminescu întreaga sa viață activă până la sacrificiu de martir a fost Cauza națională, reperul fundamental fiind limba, istoria, credința, tradiția, neamul, unirea, cultura – valori care ne pot reprezenta în lume ca popor. Pentru Eminescu aceasta însemna, întâi de toate, a întreprinde acțiuni concrete de apărare a identității și unității naționale pe întreg teritoriul moștenit de la străbuni. Unul din obiectivele primordiale pentru care a militat poetul a fost unirea provinciilor istorice românești, conform dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului: popoarele trebuie singure să-și hotărască soarta.

În acest context, Mihai Eminescu rămâne a fi „Luceafăr” călăuzitor pentru destinul neamului românesc. El rămâne a fi acel erou care s-a ivit din sânul poporului său, fiind steaua mereu incandescentă a neamului. Mihai Eminescu a fost și rămâne a fi cel mai echilibrat creier politic al României în evoluție. Citindu-i articolele, desprindem idei care ne ajută să înțelegem că stăm în fața unor axiome de valoare permanentă, pentru că le putem invoca la tot pasul ca pe un ghid de pedagogie națională.

„Dar Cineva împinge geamul,/ Timpul curge între foi,/ După pași, abia se-aude,/ Eminescu-i printre noi.../ El pătrunde în odaie,/ El se simte ca acasă,/ Peste Prut, la Chișinău,/ Ca un frate la o masă” (Victor Cobzac). E la Centrul Academic Internațional Eminescu, printre cititorii săi.

15 ianuarie 2020, o zi semnificativă pentru noi, marcată de mai multe evenimente: 170 ani din ziua nașterii poetului nepereche Mihai Eminescu; 20 de ani de la fondarea Centrului Academic Internațional Eminescu; Ziua Națională a Culturii. Cu acest prilej, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, împreună cu CAIE, au organizat cea de-a VI-a ediție a inițiativei comunitare de lectură publică a operei lui Mihai Eminescu cu genericul *Citim Eminescu!*

A devenit o tradiție ca luna ianuarie a fiecărui an să fie dedicată în totalitate Marelui Geniu al literaturii române și universale

Mihai Eminescu. Anul acesta însă este unul deosebit prin faptul că s-au contopit câteva festivități cultural-artistice în una mare și fastuoasă... Au trecut ca un vis anii de la nașterea Geniului Poeziei Române – Mihai Eminescu. Pe acest parcurs de timp s-au scris și se vor scrie multe lucrări și studii științifice despre enigmatică viață a Marelui Poet. Am trăit și trăim cu Eminescu în suflet. Îl venerăm, îl iubim, îi citim opera, păstrându-i veșnică memoria.

Aceste evenimente de anvergură au drept scop valorificarea creației literare a poetului; sensibilizarea culturală și exprimarea artistică prin poezie a publicului larg; apropierea tinerei generații de tezaurul creației poetice naționale; promovarea și stimularea tinerelor talente; cultivarea capacităților estetice, astfel, participând activ la dezvoltarea culturii naționale.

Sărbătoarea începe cu depunerea de flori la bustul poetului ce se înalță măreț în fața Centrului Eminescu, dându-i evenimentului o alură de victorie. Reprezentanții Preturii Botanica, în persoana pretorului, vicepretorului, reprezentanților Secției cultură... Directorul general al BM „B.P. Hasdeu”, dna dr. Mariana Harjevschi, directorul CAIE, dna Elena Dabija, oaspeți, elevi, profesori, orășeni... Totul se produce pe fundal muzical, care scaldă întreg bulevardul Dacia și invită lumea la sărbătoare.

După luările de cuvânt ale înalților oaspeți, în care-și exprimă admirația pentru evenimentele zilei, aduc felicitări și urări de bine tuturor iubitorilor creației Marelui Poet, am oferit „scena” elevilor îndrăgostiți de creația eminesciană.

Isonul a fost dat de vocile cristaline și luminoase ale minunatilor copii din corul „Vocile primăverii” de la Liceul Teoretic „Ion

Creangă”, care instantaneu au creat o stare de bine tuturor celor prezenți. A fost o îmbinare de versuri și muzică interpretată de corul de fete, corul de băieți, vioară, pian: „Somnoroase păsărele”, „Lacul”, „Pe lângă plopii fără soț”, „Ce te legeni...”, „Seara pe deal”, „Aseară, Eminescu”. Soliști: Luca Dumitru, Andreea Darii, Nicoleta Arhiliuc, Valeria Corovai; Diana Efros (dirijor), Ludmila Tîrși-Bejenar (pian), Verginia Luca (pian).

Între timp, „Sala Eminescu” devine neîncăpătoare. Primii sunt elevii claselor a II-IV-a, de la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, însoțiți de învățătoarele Parascovia Covali și Oxana Rotaru. Elevii, Alexandra Șaptefrați și Codrin Oprea, ne prezintă o dramatizare-dialog *Mihai Eminescu – Veronica Micle*, transpunându-ne în vremi demult uitate. Poemul „Crăiasa din povești” este recitat cu multă expresivitate și artistism de eleva Anastasia Șaptefrați. Alți copii prezintă un colaj de poezii.

Profesoara Iulia Cazangiu, care și-a anunțat participarea din timp, a venit cu discipolii săi: clasa I de la Liceul Teoretic „Mircea Eliade”. Cu multe emoții elevii Nicoleta Botnariu, Selena Gaidău, Sofia Ponța și alții au recitat „Colinde, colinde”, „La steaua”, „Luceafărul” etc.

Un frumos și profund omagiu cu genericul *Lumea-i cum este... și ca dânsa suntem noi* au adus elevii clasei a XII-a de la Liceul Teoretic „Elena Alistar”, îndrumați de profesoara de limba și literatura română, dna Antonina Rață. Au fost prezentate spicuiuri din poemele „La steaua”, „Numai poetul”, „Criticilor mei”, „Scrisoarea III”, „Scrisoarea I”, „Cu mâine zilele-ți adaogi”, „Glossă”, „Împărat și proletar”, „Doina”, încununându-și recitalul cu cântecul „Eminescu”, versuri de Gr. Vieru, muzică Ion Aldea-Teodorovici.

Un alt moment emoționant ne-au creat elevii clasei a VIII-a de la Liceul Teoretic rus „Dimitrie Cantemir”, însoțiți de profesoarele de limba și literatura română Marina Țvetaeva și Aliona Pinte. Neli Verijan, Daniel-Iulian Țăbărnă, Olga Moiseenco au recitat poeziile „La steaua”, „De-aș avea”, iar „Seara pe deal” a fost cântată a cappella de Alisa Rusnac.

Elevii clasei a XI-a de la Liceul Teoretic „Spiru Haret”, susținuți de profesoara de limba și literatura română, doamna Natalia Stoianov, au avut o prestație absolut deosebită, un microspectacol literar, regizat cu mult talent de eleva Alina Țurcanu, intitulat *Din dragoste de Eminescu pentru contemporani*. S-au folosit surse monografice precum cartea *Viețile paralele* de Florina Ilis, apă-

rută recent, o nouă viziune asupra vieții și operei eminesciene. A fost înscenat și prezentat un briefing de presă a jurnaliștilor, cu Marcel Roșca în rolul doctorului Șuțu, despre moartea poetului. Tinerii Mihaela Turchină, Andreea Golovatenco, Andreea Sima, Cătălina Corcinschi, Nicoleta Jantuan, David Balan, Mădălina Stăvilă s-au pătruns de emoție și profundă trăire a evenimentului, cu un puternic impact asupra publicului.

Frumoase emoții a semănat Nicoleta Filipșchi, eleva clasei a XII-a de la Liceul Teoretic „Iulia Hasdeu”, recitând poemele „Criticilor mei” și „Rugăciunea unui dac”, acompaniată de chitară.

Impresionantă a fost evoluarea juristului, cantautorului Vasile Fotescu. Dumnealui a îmbinat melodiile compozitorilor Richard Clayderman și Frank Duval cu poeziile „Trecut-au anii...”, „De-partea sunt de tine”, „De-or trece anii”, făcând prelucrări noi. A ieșit ceva deosebit și plăcut auzului.

Și anul acesta ne-a încântat cu prezența sa bardul și cantautorul de la Căușeni, domnul Ion Trifan, cel care a pus pe muzică peste optzeci de poeme eminesciene, multe din ele postume. Un om de mare omenie, onestitate rară și un spirit civic autentic. A interpretat mai multe lucrări: „Doina”, „Gândind la tine”, „Pe gânduri ziua...”, „De ce să mori?”, „Adio”, „Să fie seara-n asfințit”...

Pentru a-și aminti, a reînvia în memorie numele lui Eminescu imortalizat de generații, s-au prezentat la eveniment elevii de la mai multe licee din sectorul Botanica: Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, clasele a VII-IX-a cu profesoara Nina Mogâldea, care au recitat poezii în limba franceză. Eleva clasei a IV-a Sofia Sorocovici, o îndrăgostită de poezia eminesciană, în fiecare an pregătind ceva deosebit pentru acest eveniment, ne-a recitat cu multă pasiune poemul „La Bucovina”.

Un tablou muzical-literar, bine regizat, cu genericul *De drag de Eminescu*, a fost prezentat cu multă măiestrie, emoție și putere de elevii claselor a VI-XII-a de la Liceul Teoretic „Mircea cel Bătrân”, însoțiți de directorul adjunct pentru instruire, profesoara de limba și literatura română, doamna Angela Dascăl. Sunt tineri pasionați de literatură și carte, nelipsiți de la activitățile organizate la CAIE. Doar câteva nume: Alin Țurcan, Nicoleta Zatic, Cătălina Epureanu, Cristian Lupașcu, Nicolae Cefraga, Aliona Țânțari, Gabriela Catană, Valeria Polțchi, Vlada Jdanov, Andreea Argint, Nicoleta Cojocar...

Un moment interesant și captivant ne-au propus elevii claselor a X-XI-a de la Liceul Teoretic „Nicolae Iorga”, însoțiți de biblio-

tecara Eugenia Stamatina. Și-au prezentat programul, ca întotdeauna, cu mult artistism și expresivitate. Un moment de neuitat ne-a oferit Ana-Valeria Țurcanu cu fragmentul din poemul postum „Memento mori”, unul profund filozofic.

Cu aceleași gânduri frumoase ne-au sosit și elevii clasei a VI-a și a XI-a de la Liceul de Limbi Moderne și Management, împreună cu profesoarele Viorica Lungu și Ana Vlad. Anastasia Vârlan și Andreea Lazăr au recitat în limbile engleză și franceză poemele „Doina”, „Luceafărul” etc.

Un frumos omagiu Marelui Poet, bine gândit și regizat, cu o selecție deosebită, au prezentat studenții de la Colegiul Pedagogic „Alexei Mateevici”. Viitoarele învățătoare au demonstrat cunoaștere și atitudine pentru creația lui Mihai Eminescu prin colajul de poezie în mai multe limbi și cântece. Profesoarele Elena Banari și Olga Trudov-Mațarin se pot mândri cu discipolii lor.

Și acei de la Colegiul Național de Coregrafie, ghidați de Veronica Pârlea-Conovali, scriitoare, magistru în istorie, împreună cu Mariana Sărătura, profesoară de limba și literatura română, au venit pentru a asista, dar și pentru a prezenta un frumos și sensibilizant colaj de poezie din opera eminesciană.

Uimitor de emoționantă este întotdeauna evoluarea în fața tinerilor a scriitorilor noștri consacrați, a celor care, mai întâi, i-au adus un omagiu poetului nepereche Mihai Eminescu pe Aleea Clasicilor din Grădina Publică „Ștefan cel Mare”, apoi au venit să depună flori la bustul poetului din fața Centrului Eminescu și să-și

exprime bucuria sărbătorii cu cei prezenți în sală. Poetul Nicolae Dabija a menționat că poezia lui Eminescu este o adevărată rugăciune, amintindu-și o întâmplare, în care poemul „Luceafărul”, grație celor 98 de strofe, l-au salvat pe un condamnat la moarte prin pădurile Siberiei. Iulian Filip și-a amintit cum a fost înființat CAIE și s-a bucurat pentru tot ce se întâmplă aici, apoi a recitat poezia „E multă roadă-n tei”. Scriitorul Vladimir Beșleagă a vorbit despre creația lui Eminescu, care trebuie citită, având în față o foaie de hârtie și un creionăș pentru notițe, care trebuie studiată, analizată și pătrunsă în profunzime. Claudia Partole a citit, în premieră, poemul „Poveste...”, care descrie toate dorurile și durerile neamului acesta, prădat, vândut, despuiat de onoare și de nume: „Acuma-s stăpâni/ Peste neam – vânzătorii.../ Se uită la ei, ca la sfinți/ Cerșetorii (...)”. Mihaela Perciun a dat citire câtorva gânduri selectate din publicistica poetului referitoare la Basarabia. Traian Vasilcău a citit propria creație „Dor de Eminescu”. Vasile Căpățână le-a povestit celor prezenți despre emoțiile trăite, jucând rolul lui Eminescu într-un spectacol cu același nume, făcând și o donație de carte bibliotecii.

Dr. hab. Ana Bantoș, istoric și critic literar, le-a vorbit celor prezenți despre creația lui Eminescu, subliniind că cercetătorii eminescologi găsesc, în continuare, noi și noi momente ce țin de viața și activitatea poetului și omului Eminescu. Miroslava Metleaeva, scriitoare, traducătoare, doctor în filologie, a vorbit despre traducerea poemului „Luceafărul” în limba rusă, a recitat un fragment în limba rusă și ucraineană. Poeta Ecaterina Iurcu-Urātu și-a exprimat dragostea pe care i-o poartă poetului încă din copilărie și care crede că a influențat-o să scrie. Cu multă emoție a vorbit despre poetul nepereche doamna Sabina Cojocar, poetă, prin poezia-dedicație „Contract cu viitorul”. Raisa Plăieșu, poeta cu vocea-i domoală, a recitat creația proprie „Mai cântă Eminescu-n noi”. Lidia Grosu, poetă și critic literar, a vorbit acrostihul proaspăt scris, cu ocazia evenimentului intitulat „Exercițiu al minții rămas”: „Exercițiu al minții rămas,/ Miracolul îți aparține –/ Indiscutabil, subiectul... de ieri și de azi.../ Nimic s-a schimbat în idei de răsfăț./ Este adevărat: vanitoșii/ Se tem de substanță/ Cărarea-ți înfloritoare suportă/ Umilele timpuri de gheață.../ Mint denigratorii, că te-ar sfida/ Indiferent de vorbe deșarte, străine,/ Harul, noblețea și geniul tău îi domină.../ Ai toate șansele, Eminescule, să-i mai auzi:/ Iertarea își are-ale ei socoteli cu cei renăscuți”.

Poeta Nina Slutu-Soroceanu, foarte emoționată, mărturisește publicului că dânsa face parte din generația celor care nu aveau acces liber la opera eminesciană, care era interzisă, păstrată și citită clandestin. Dumneai a citit poezia dedicată lui Eminescu „Ne strigă cineva din nemurire”. Și-au mai exprimat atitudinea și admirația pentru Marele Poet, pentru acest Centru Eminescu, unul absolut minunat, care promovează neconținut opera Luceafărului Poeziei Românești, poetul Ion Cuzuioc cu dedicația „Icoana sufletului meu”, poeta Renata Verejanu. Ludmila Șimanschi, doctor în filologie, s-a referit la cultura națională, vorbind publicului despre cartea „File din jurnalul unui scriitor”, bazată pe manuscrisele lui Nicolae Esinencu, oprindu-se la secvențele dedicate lui Eminescu. Toți și-au amintit în ce împrejurări au făcut cunoștință cu opera eminesciană...

Rămâne a fi o frumoasă tradiție participarea la acest maraton literar *Citim Eminescu* a filialelor Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, inclusiv a reprezentanților Sediului central. Domnul Ivan Pilchin a comentat unele creații din Eminescu, a vorbit despre formarea personalității poetului sub influența școlii romantice germane și a citit două poeme din Eminescu în limba germană.

Filiala „Nicolae Titulescu” a venit cu un program absolut deosebit și cu o prezentare inedită, pregătită în colaborare cu profesoara Ana Popov și elevii de la Gimnaziul „N.H. Costin”. Respect pentru Aliona Nosafii, fire mereu creativă și inventivă. Filiala „Ștefan cel Mare” a venit împreună cu Liceul Teoretic „Iulia Hasdeu”, profesoara Olga Burzacovschi: elevii au recitat poezia „Ce te legeni, codrule” și au prezentat un program teatralizat. Filiala „Târgoviște” a prezentat un microspectacol al teatrului de păpuși „Bibliopicii”, înscenat în baza poeziei „Lacul” de către elevii Liceului Teoretic „Dante Alighieri”. Laude și admirație pentru Liliana Juc, directoarea bibliotecii. Filiala „Ovidius” a fost prezentă la eveniment prin Natalia Pinte, poetă în devenire, bibliotecar. Pensionarele Paulina Simica și Viorica Harabara au recitat poeziile „Și dacă...”, „Rugăciune”. Victor Cobzac, poet, artist plastic, a recitat creațiile proprii „Dumnezeu-n poezie” și „Portret de poet”. Un grup de participanți împreună cu jurnalista și poeta Elena Tamazlăcaru, au reprezentat Biblioteca „Alba Iulia” cu un colaj de poezie, au ieșit cu cărțile în mână, deși le știau pe de rost, producând multă emoție. Gheorghe Glavațchi a recitat poezia „Mănușa”. Filiala „Alexandru Donici” a fost reprezentată prin corul „Vocile primăverii” de la Liceul Teoretic „Ion

Creangă”, evoluarea căruia a avut un impact plăcut asupra publicului prezent. Filiala „Transilvania” a venit împreună cu elevii de la Liceul Teoretic „Gaudeamus”, îndrumați de profesoara de limba și literatura română Alexandra Tănase. Teodora Harghel a recitat „Pe lângă plopii fără soț”, Delia Gogoman – „Revedere”, Felicia Pasat – „Scrisoarea III”. Filiala „M. Lomonosov” a fost reprezentată de directoarea Margarita Șcelcikova, care a vorbit cu multă însuflețire despre poet, despre cele mai bune traduceri ale creațiilor eminesciene în limba rusă, prezentând apoi cu multă expresivitate și artistism poemul „Venere și Madonă”, tradusă de Anna Ahmatova. Filiala „Onisifor Ghibu” a fost reprezentată de dr. Ludmila Șimanschi. Filiala „Maramureș” a venit cu un frumos moment artistic: „Seara pe deal” – la flaut a cântat Constanța Sinița, iar Marcel Busuioc, student la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, a interpretat lucrarea „Ce te legeni, codrule” din repertoriul regretatului Ștefan Petrache, după care i-am cinstit memoria cu un moment de reculegere. Filiala „Liviu Rebreanu” a fost reprezentată de Lidia Grosu, poetă. Filiala „Tudor Arghezi” a reprezentat-o Sergiu Cojocaru, bibliotecar, care a vorbit despre impresiile lui Tudor Arghezi despre Mihai Eminescu și a recitat poezia „De-or trece anii”. Filiala „Adam Mickiewicz” a fost reprezentată de Olivia Carabulea cu poemul „Criticilor mei”. Filiala „Târgu-Mureș” s-a manifestat împreună cu elevul de la Liceul Teoretic „Orizont” Grigore Cerneanu care a recitat cu multă pasiune poemul „E împărțită omenirea”. Filiala „Traian” a venit cu elevii de la Liceul Teoretic „Traian”: Cristina Ciocârlan a recitat „O, rămâi”, Beatrice Ursu – „Luceafărul”. Ludmila Barbă din partea Filialei „Lesia Ukrainka” a recitat în limba ucraineană. Filiala Codru a fost reprezentată de Nichita Mogoreanu cu un fragment din „Scrisoarea III”. Bibliotecara de la „Hristo Botev”, Tatiana Andreiciuc, a recitat poezia „Înger păzitor” în limba bulgară.

E de menționat că majoritatea versurilor ce au fost recitate, erau parcă rupte din contextul realității basarabene de azi. Pe 15 ianuarie, an de an, ne adunăm, cu mic, cu mare, în preajma Marelui Eminescu, în lăcașul Centrului Eminescu, unde, cum ne place nouă să zicem – *aici trăiește spiritul lui Eminescu*, – el ne veghează, ne ghidează, ne luminează și ne îndeamnă să fim mai buni, mai responsabili, mai puri și ne amplifică și ne întărește demnitatea. Ne adunăm spre a-l comemora, a-i aduce elogiul și a-l îmbrățișa cu marea de flori, dăruite din dragostea pe care i-o purtăm. Mihai Eminescu a fost un adevărat profet, fiind foarte conștient de va-

loarea sa de creator: „Al meu nume o să-l poarte secolii din gură-n gură...” (*Scrisoarea I*). La 170 de ani de la naștere, scriitorul și publicistul Mihai Eminescu este mai actual ca niciodată.

Un program artistic de un înalt nivel profesionist a prezentat Capela Corală „Moldova” a Companiei Teleradio Moldova, dirijor Gabriela Tocari, la pian – Olga Peiceva. Au fost interpretate mai multe lucrări: „Când amintirile” de Constantin Arvinte, „Și dacă” de V. Popovici, „Ștefan cel Mare” de Eugen Doga. Solista corului Adriana Spunei a interpretat romanțele „De-aș avea”, „Când amintirile” (o altă versiune muzicală), iar Ludmila Romanescu a interpretat un potpuriu de romanțe pe versurile lui Mihai Eminescu, acompaniată la chitară de Alexandru Reva.

Au mai intrat să-i aducă un frumos omagiu lui Mihai Eminescu și simpli chișinăuieni, care au trecut întâmplător pe lângă sediul Centrului Eminescu.

Multe și frumoase momente ne-au dăruit toți participanții, fapt pentru care le mulțumim nespus... A fost o zi reușită, o zi în care a dominat cartea, creația, emoția sinceră, dăruită de fiecare suflet care ne-a pășit pragul, coagulată apoi într-o energie benefică plină de spirit eminescian, spirit înălțător până la stele... Ziua de naștere a Marelui Poet a trecut, dar Eminescu rămâne în continuare cu noi mai viu, mai drag, mai apropiat și mai plin de sfințenie ca niciodată.

Echipa CAIE a rămas foarte mulțumită de această frumoasă zi. Eminescu trăiește în sufletele noastre și va trăi mereu, atât cât se vor găsi oameni ce îi vor valorifica și propaga opera. Să-i dăm lui Mihai Eminescu ceea ce i se cuvine, să-i dăm *neuitarea*.